

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 26 czerwca 2017 r.

Adam Bodnar

VII.510.9.2017.MKS

Trybunał Konstytucyjny

Warszawa

sygn. akt U1/17

Na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072) w związku z art. 379 pkt 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 1822 ze zm.), **wnoszę o wyłączenie z udziału w rozpoznawaniu sprawy (sygn. akt U 1/17) Pana Mariusza Muszyńskiego.**

Uzasadnienie

Podtrzymując swoje stanowisko, wyrażone w sprawach o sygn. akt K 2/15 oraz K 10/15, dotyczące konieczności wyłączenia ze składu orzekającego Trybunału Konstytucyjnego osób obsadzonych na stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego w sposób niezgodny z prawem, pragnę wskazać, że również w rozpatrywanej sprawie o sygn. akt U 1/17 przytaczane dotychczas argumenty pozostają aktualne.

W pierwszej kolejności przypominam, że pomimo tego, że przepisy art. 39 ust. 1 i 2 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym nie regulują sytuacji, w której w rozpoznawaniu sprawy przed Trybunałem Konstytucyjnym bierze

udział osoba nieuprawniona, to jednak brak takiej instytucji nie może prowadzić do wniosku, że nie ma możliwości odsunięcia od orzekania w danej sprawie osoby niebędącej sędzią Trybunału Konstytucyjnego. Zauważyć przy tym należy, że na brak przepisów regulujących wprost instytucję wyłączenia osoby niebędącej sędzią zwrócił również uwagę Trybunał Konstytucyjny w postanowieniach z dnia 15 lutego 2017 r. (sygn. akt K 2/15) oraz z dnia 19 kwietnia 2017 r. (K 10/15).

Należy jednak podkreślić, że instytucja wyłączenia sędziego ma na celu niedopuszczenie do orzekania w sprawie podmiotów, co do których istnieje uzasadniona obawa braku bezstronności. Za równie istotne należy uznać niedopuszczenie do orzekania podmiotów niemających statusu sędziego Trybunału Konstytucyjnego. W tym miejscu wskazać trzeba, że skoro art. 39 ust. 1 i 2 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym dotyczą wyłączenia sędziego Trybunału Konstytucyjnego, to tym bardziej należy uznać – stosując rozumowanie *a maiori ad minus* – że przepis ten odnosi się do osoby wybranej na stanowisko sędziego sprzecznie z prawem, a zatem niemającej statusu sędziego Trybunału. W ocenie Rzecznika w pełni uzasadnione jest więc zastosowanie do takich osób *per analogiam* instytucji wyłączenia sędziego.

Należy tutaj wskazać, że zgodnie z zasadą legalizmu wyrażoną w art. 7 Konstytucji RP Prezes Trybunału Konstytucyjnego przy wyznaczaniu składu orzekającego jest zobowiązany do działania zgodnie z obowiązującym prawem. Tym samym, z mocy art. 36 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, w tym zakresie odpowiednie zastosowanie powinny znaleźć tutaj przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (dalej jako k.p.c.). Stosownie bowiem do art. 379 pkt 4 k. p. c. nieważność postępowania zachodzi, jeżeli skład sądu orzekającego był sprzeczny z przepisami prawa. Skład sądu sprzeczny z przepisami prawa to także sytuacja, gdy znajduje się w nim osoba nieuprawniona (por. „Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz”, t. 1 pod red. M. Manowskiej, LexisNexis, Warszawa 2011, s. 713). Taka okoliczność zachodzi w niniejszej sprawie, gdyż skład Trybunału Konstytucyjnego jest sprzeczny z prawem najwyższej rangi, tj. Konstytucją RP.

Mając powyższe na uwadze, należy wskazać, że uchwałą z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego (M. P. poz. 1184) Pan Mariusz Roman Muszyński został wybrany na stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego.

Uchwała ta stanowiła próbę wyboru przez Sejm VIII kadencji Pana M. R. Muszyńskiego na sędziego Trybunału Konstytucyjnego na obsadzone już prawidłowo stanowisko sędziowskie. Prawidłowość wyboru przez Sejm VII kadencji trzech sędziów Trybunału Konstytucyjnego wymienionych w uchwałach z dnia 8 października 2015 r. w sprawie powołania sędziów Trybunału Konstytucyjnego (M. P. poz. 1038 – 1040) i rozpoczynających kadencję w dniu 7 listopada 2015 r. została bowiem kilkakrotnie potwierdzona w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego (wyrok z dnia 3 grudnia 2015 r., sygn. akt K 34/15; wyrok z dnia 9 marca 2016 r., sygn. akt K 47/15; wyrok z dnia 11 sierpnia 2016 r., sygn. akt K 39/16; postanowienie z dnia 7 stycznia 2016 r., sygn. akt U 8/15).

W wyroku z dnia 3 grudnia 2015 r. (sygn. akt K 34/15) Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że o statusie sędziego Trybunału należy mówić już w momencie zakończenia procedury wyboru kandydata na sędziego przez Sejm, co w tym przypadku nastąpiło w dniu 8 października 2015 r. Trybunał Konstytucyjny podkreślił również, że uchwała Sejmu w tej sprawie jest definitywna i nie podlega wzruszeniu. W rezultacie Sejm nie może odwołać swojego wyboru, unieważnić go, stwierdzić jego bezprzedmiotowości bądź post factum go konwalidować. W świetle art. 194 ust. 1 Konstytucji RP kompetencja Sejmu do wyboru sędziego aktualizuje się zaś jedynie wówczas, gdy istnieje wolne stanowisko sędziowskie wymagające obsadzenia. Skoro więc kadencja sędziów wybranych w dniu 8 października 2015 r. dopiero rozpoczynała swój bieg, to Sejm w ogóle nie mógł korzystać z kompetencji określonej w art. 194 ust. 1 Konstytucji RP. Potwierdził to Trybunał Konstytucyjny w wymienionych orzeczeniach, a orzeczenia te mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne (art. 190 ust. 1 Konstytucji RP).

Co prawda w art. 18 pkt 2 i art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r.- Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) ustawodawca podjął kolejną próbę zmiany obsady Trybunału Konstytucyjnego poprzez pominięcie sędziów, którzy zostali prawidłowo wybrani przez Sejm VII kadencji i zastąpienia ich osobami, które zostały wybrane przez Sejm VIII kadencji wbrew Konstytucji RP, tj. na stanowiska sędziowskie już obsadzone. Jednak rozpoznając niniejszy wniosek skład Trybunału Konstytucyjnego musi mieć na uwadze treść art. 195 ust. 1

Konstytucji RP. Zgodnie z tym przepisem sędziowie Trybunału Konstytucyjnego w sprawowaniu swojego urzędu podlegają tylko Konstytucji. Ich obowiązkiem w związku z tym jest odmowa zastosowania ustawy w sytuacji, gdy ta narusza Konstytucję. Ta ostatnia okoliczność została zaś już potwierdzona w wymienionych orzeczeniach Trybunału Konstytucyjnego.

Ponadto wskazać należy, że wyznaczenie do składu orzekającego w rozpatrywanej sprawie Pana Mariusza Muszyńskiego (sprawozdawca) budzi poważne wątpliwości z punktu widzenia jego bezstronności w rozstrzygnięciu sprawy. Przedmiotem rozpoznania sprawy o sygn. akt U 1/17 jest bowiem uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 listopada 2010 r. w sprawie wyboru sędziów Trybunału Konstytucyjnego – Pana Stanisława Rymara, Pana Piotra Tulei, Pana Marka Zubika. Celem wniosku Prokuratora Generalnego w tej sprawie jest zatem podważenie statusu tych sędziów TK, którzy wybrani zostali w 2010 r. Nie pozostaje zatem bez wpływu na bezstronność rozstrzygnięcia tej sprawy sytuacja Pana Mariusza Muszyńskiego, co do którego statusu prawnego jako sędziego Trybunału Konstytucyjnego wypowiedział się Trybunał w sprawach U 8/15 (pełny skład TK z udziałem sędziów S. Rymara, P. Tulei, M. Zubika), K 34/15 (5 osobowy skład TK z udziałem M. Zubika, S. Rymara), K 47/15 (pełny skład z udziałem S. Rymara, P. Tulei, M. Zubika), K 39/16 (pełny skład TK z S. Rymara, P. Tulei, M. Zubika). Ponadto należy zauważyć, że sędzia TK Pan Stanisław Rymar w zdaniu odrębnym od wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 kwietnia 2017 r., sygn. akt P 56/14, wyraził pogląd, zgodnie z którym Pan Henryk Cioch wybrany na zajęte już stanowisko sędziego TK – nie jest sędzią TK, a orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wydane w składzie, w którym taka nieuprawniona osoba zasiadała jest nieważne. Status prawny Pana Henryka Ciocha, Pana Mariusza Muszyńskiego i Pana Lecha Morawskiego, należy natomiast ocenić tożsamo. Podważenie zatem statusu Pana Mariusza Muszyńskiego jako sędziego Trybunału Konstytucyjnego w wyżej wskazanych sprawach, wpływa na osobisty stosunek Pana Mariusza Muszyńskiego do sędziów, którzy orzekali w sprawach dotyczących wyboru Pana Mariusza Muszyńskiego na sędziego TK i co do których bezpośrednio odnosi się wniosek Prokuratora Generalnego. Ponadto Pan Mariusz Muszyński orzekał o wyłączeniu sędziów TK Stanisława Rymara, Piotra Tulei i Marka Zubika z udziału w postępowaniu w sprawie o sygn. akt. Kp 1/17 (postanowienie TK z 8 marca 2017 r.). Powyższe okoliczności rodzą

zatem poważne wątpliwości co do obiektywnego rozpoznania sprawy przez Pan Mariusza Muszyńskiego.

Wskazane powyżej powody zmuszają Rzecznika Praw Obywatelskich do złożenia wniosku o wyłączenie z udziału w rozpoznawaniu sprawy Pana Mariusza Muszyńskiego jako osoby nieuprawnionej do orzekania, a także co do której zachodzą uzasadnione wątpliwości do jego bezstronności.

[Adam Bodnar]